EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 03 01
COM(2024) 92 final

2024/0048 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Tongos prisijungimo prie Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Pridedamas Tarybos sprendimo pasiūlymas yra teisinė priemonė, kuria Europos Sąjungos (ES) vardu patvirtinamas Tongos prisijungimas prie Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo (toliau – Susitarimas) pagal SESV 218 straipsnio 6 dalį.

2002 m. birželio 12 d. Taryba įgaliojo Komisiją pradėti derybas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis dėl ekonominės partnerystės susitarimų (EPS).

2009 m. liepos 30 d. ES pasirašė Sąjungos (tuo metu Europos bendrijos) ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinąjį EPS. Papua Naujoji Gvinėja ir Fidžio Respublika laikinai taiko laikinąjį EPS nuo atitinkamai 2009 m. gruodžio 20 d. ir 2014 m. liepos 28 d.

Laikinojo EPS 80 straipsnyje numatyta galimybė kitoms Ramiojo vandenyno saloms prisijungti prie Susitarimo. Taigi, prie Susitarimo prisijungė Samoa Nepriklausomoji Valstybė ir Saliamono Salos, laikinai taikančios jį nuo atitinkamai 2018 m. gruodžio 31 d. ir 2020 m. gegužės 17 d.

2023 m. liepos 13 d. Tonga pateikė Komisijai prašymą prisijungti prie laikinojo EPS kartu su pasiūlymu dėl patekimo į rinką. Komisija įvertino pasiūlymą ir nusprendė, kad jis yra priimtinas. Todėl ji Sąjungos vardu baigė derybas.

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Šiuo pasiūlymu įgyvendinamas Partnerystės susitarimas tarp Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių (toliau – AKR ir ES partnerystės susitarimas, arba Kotonu susitarimas, kuris bus pakeistas AKRVO ir ES partnerystės susitarimu (Kotonu susitarimą pakeisiantis susitarimas))[1].

Tongos prisijungimu prie ES, Fidžio, Papua Naujosios Gvinėjos ir Samoa ir Saliamono Salų laikinojo EPS[2], kuris yra asimetrinis ir su PPO suderinamas prekybos susitarimas, sustiprinama ES prekybos ryšių su šalimis partnerėmis teisinė sistema ir lengvinama abipusė prekyba. Be to, Tonga tampa bendrų laikinojo EPS nustatytų taisyklių ir institucijų režimo dalimi.

Po to, kai Pasaulio bankas Tongą priskyrė didesnes nei vidutines pajamas gaunančiai šaliai, 2019 m. ši šalis buvo išbraukta iš bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemos (BLS) lengvatomis besinaudojančių šalių sąrašo ir nuo 2021 m. sausio 1 d. nebesinaudoja BLS lengvatomis (galimybe patekti į ES rinką be muitų ir kvotų).

Prisijungus prie Susitarimo ir kol nebus baigtos susijusios Susitarimo Ramiojo vandenyno valstybių (Fidžio, Papua Naujosios Gvinėjos, Samoa ir Saliamono Salų) vidaus procedūros, ES ir Tonga laikinai taikys Susitarimą po to, kai raštu praneš viena kitai apie šiam tikslui būtinų procedūrų užbaigimą pagal Susitarimo 76 straipsnio 3 dalį.

---

[1] OL L 287, 2010 11 4, p. 3. Susitarimas su pakeitimais, padarytais 2005 m. birželio 25 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu (OL L 209, 2005 8 11, p. 27) ir 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu pasirašytu susitarimu (OL L 287, 2010 11 4, p. 3).

[2] 2009 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas dėl Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo pasirašymo ir laikino taikymo (OL L 272, 2009 10 16, p. 1).

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Ekonominės partnerystės susitarime yra nuostatų dėl tvaraus vystymosi (3 straipsnis), pagal kurį Šalys dar kartą patvirtina, kad tvaraus vystymosi tikslas yra sudėtinė šio susitarimo nuostatų dalis, atitinkanti svarbiausius tikslus ir principus, išdėstytus Kotonu susitarime, ypač bendrą įsipareigojimą mažinti ir galiausiai visiškai panaikinti skurdą, atsižvelgiant į tvaraus vystymosi tikslus.

Laikinasis EPS yra į vystymąsi orientuotas prekybos susitarimas, kuriuo Tongai suteikiamos asimetrinio patekimo į rinką galimybės ir leidžiama apsaugoti pažeidžiamus sektorius nuo liberalizavimo, kartu taikant daug apsaugos priemonių ir sąlygą dėl naujų besivystančių pramonės šakų apsaugos. Be to, jame pateiktos nuostatos dėl kilmės taisyklių, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos Tongos eksportui į ES. Šiomis nuostatomis prisidedama prie politikos suderinamumo vystymosi labui tikslo[3] ir jos atitinka SESV 208 straipsnį.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Šio Tarybos sprendimo teisinis pagrindas yra Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, visų pirma jos 207 straipsnio 4 dalies pirma pastraipa kartu su 218 straipsnio 6 dalies a punkto v papunkčiu.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Kaip nustatyta SESV 3 straipsnio 1 dalies e punkte, bendra prekybos politika priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai.

- **Proporcingumo principas**

Šis pasiūlymas būtinas, norint įgyvendinti Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus, nustatytus AKR ir ES partnerystės susitarime, visų pirma įsipareigojimą sudaryti naujus su PPO suderinamus prekybos susitarimus, kuriais būtų palaipsniui šalinamos Šalių tarpusavio prekybos kliūtys ir aktyviau bendradarbiaujama visose prekybai svarbiose srityse.

- **Priemonės pasirinkimas**

Kitų teisinių priemonių, kuriomis būtų galima pasiekti šio pasiūlymo tikslą, nenumatyta.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Poveikio vertinimas**

2003–2007 m. buvo atliekamas ES ir AKR ekonominės partnerystės susitarimų poveikio tvariam vystymuisi vertinimas. Europos Komisija 2002 m. paskelbė konkursą, kuriame buvo nurodytos šio projekto sąlygos. Po šio konkurso 2002 m. rugpjūčio mėn. sudaryta penkerių metų bendroji sutartis su „PwC France“. Poveikio tvariam vystymuisi vertinimo galutinės

[3] Pasitelkdamos politikos suderinamumą vystymosi labui, ES ir jos valstybės narės siekia atsižvelgti į vystymosi tikslus politikos srityse, kurios gali turėti įtakos besivystančioms šalims. Politika suderinamumo vystymosi labui siekiama, kad skirtingų sričių ES politika kuo mažiau viena kitai prieštarautų ir būtų kuriama tokios politikos sinergija. Jos tikslas – padidinti vystomojo bendradarbiavimo veiksmingumą mūsų šalių partnerių labui.

ataskaitos projektas suinteresuotiesiems subjektams Europoje pristatytas per Europos Komisijos 2007 m. kovo 23 d. Briuselyje (Belgija) surengtą ES dialogo su pilietine visuomene susitikimą. Naujo poveikio darniam vystymuisi vertinimo neatlikta, nes ši iniciatyva susijusi su prisijungimu prie galiojančio susitarimo, kurį jau taiko kitos Ramiojo vandenyno salų valstybės, kurių struktūriniai ypatumai ir ekonominė bei socialinė padėtis yra panašūs į Tongos.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Tongos prisijungimo prie laikinojo EPS patvirtinimui Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT) netaikoma; dėl jo Sąjungos MVĮ nepatirs jokių išlaidų ir dėl jo nekyla jokių su skaitmenine aplinka susijusių klausimų.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymas nedaro poveikio pagrindinių teisių apsaugai Sąjungoje.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Tongai bus suteikta galimybė be muitų ir be kvotų tiekti ES rinkai visus produktus mainais į laipsnišką savo rinkos atvėrimą ES produktams. Kadangi pagal Susitarimą Tongos patekimo į ES rinką sąlygos (kaip anksčiau pagal standartinę BLS priemonę) iš esmės nesikeis, jos prisijungimas poveikio biudžetui neturės.

5. KITI ELEMENTAI

- **Prisijungimo prie Susitarimo nauda ekonominės veiklos vykdytojams**

Laikinuoju EPS ES ekonominės veiklos vykdytojams sudaromos sąlygos naudotis visomis Šalių ekonomikos teikiamomis galimybėmis. Įgyvendinant laikinąjį EPS ES pramoninių produktų eksportuotojai į Tongą iš esmės nemokės muitų. Tai atitinka GATT 1994 XXIV straipsnyje nustatytus kriterijus (panaikinti muitus ir kitas prekybos ribojimo nuostatas praktiškai visai šalių tarpusavio prekybai). Pasiūlymas iš esmės atitinka PPO nustatytą ribą, t. y. 78,9 proc. liberalizavimo (pagal tarifų eilutes), t. y. 81 proc. ES eksporto apimties per 20 metų. Tonga toliau naudosis patekimo į ES rinką netaikant muitų ir kvotų galimybėmis.

Laikinuoju EPS taip pat nustatomos taisyklės, susijusios su tvariu vystymusi, techninėmis prekybos kliūtimis (TPK) ir, be kita ko, sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis (SFP). Be to, laikinojo EPS Šalys dalyvauja pagal Susitarimą įsteigtame Prekybos komitete. Galimybė ES pasinaudoti Susitarime numatytu dvišalių ginčų sprendimo mechanizmu padeda siekti tikslo užtikrinti skaidrią, nediskriminacinę ir prognozuojamą aplinką ES ekonominės veiklos vykdytojams Ramiojo vandenyno valstybėse.

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Tonga dalyvaus pagal laikinojo EPS 68 straipsnį įsteigtame Prekybos komitete, kuris nagrinėja visus klausimus, būtinus Susitarimui įgyvendinti, įskaitant jo įgyvendinimo stebėseną ir peržiūrą, koordinuoja ir konsultuoja sprendžiant techninių prekybos kliūčių (TPK) bei sanitarijos ir fitosanitarijos (SF) klausimus, nustato ir persvarsto prioritetinius sektorius, produktus ir atitinkamas prioritetines bendradarbiavimo sritis bei teikia rekomendacijas dėl Susitarimo pakeitimų. Prekybos komitetą sudaro Šalių atstovai.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Pasiūlymo 1 ir 2 straipsniuose pateikiamos nuostatos dėl Tongos prisijungimo prie laikinojo EPS patvirtinimo Sąjungos vardu ir dėl pranešimų, kuriais išreiškiamas Europos Sąjungos sutikimas, kad Tonga prisijungtų prie Susitarimo ir laikinai jį taikytų pagal jo 76 straipsnio 3 dalį.

3 straipsnyje nurodoma, kad prisijungimo patvirtinimas neturi būti aiškinamas taip, kad juo būtų suteikiama teisių ar nustatoma prievolių, kuriomis būtų galima tiesiogiai remtis Sąjungos ar jos valstybių narių teismuose ar teisminėse institucijose.

4 straipsnyje nustatoma šio sprendimo įsigaliojimo data.

2024/0048 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Tongos prisijungimo prie Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą kartu su 218 straipsnio 6 dalies antros pastraipos a punkto v papunkčiu,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento pritarimą[4],

kadangi:

(1) 2002 m. birželio 12 d. Taryba įgaliojo Komisiją pradėti derybas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių grupe dėl ekonominės partnerystės susitarimų sudarymo[5];

(2) Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinasis partnerystės susitarimas[6] (toliau – Laikinasis partnerystės susitarimas), kuriuo nustatoma sistema ekonominės partnerystės susitarimui, buvo pasirašytas 2009 m. liepos 30 d. Londone. Papua Naujoji Gvinėja ir Fidžio Respublika Laikinąjį partnerystės susitarimą laikinai taiko atitinkamai nuo 2009 m. gruodžio 20 d. ir 2014 m. liepos 28 d.;

(3) Laikinojo partnerystės susitarimo 80 straipsnyje pateikiamos nuostatos dėl kitų Ramiojo vandenyno salų valstybių prisijungimo. Taigi, prie Susitarimo prisijungė Samoa Nepriklausomoji Valstybė ir Saliamono Salos, laikinai taikančios Laikinąjį partnerystės susitarimą nuo atitinkamai 2018 m. gruodžio 31 d. ir 2020 m. gegužės 17 d.;

(4) 2023 m. liepos 13 d. Tonga pateikė prašymą prisijungti prie Susitarimo kartu su pasiūlymu dėl patekimo į Sąjungos rinką;

(5) Komisija įvertino Tongos pasiūlymą ir nusprendė, kad jis yra priimtinas. Todėl 2023 m. rugsėjo 27 d. Komisija baigė derybas su Tonga;

(6) pagal Laikinojo partnerystės susitarimo 76 straipsnio 3 dalį Sąjunga ir Tonga turi pradėti laikinai taikyti Laikinąjį partnerystės susitarimą po 10 dienų nuo tada, kai viena kitai raštu praneš apie šiam tikslui būtinų procedūrų užbaigimą;

---

4 Europos Parlamentas savo pritarimą davė [data].

5 Tarybos nurodymai dėl ekonominės partnerystės susitarimų su AKR šalimis ir regionais derybų (9930/02 (DG E II) HH/sg).

6 2009 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas 2009/729/EB dėl Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo pasirašymo ir laikino taikymo (OL L 272, 2009 10 16, p. 1).

(7) Tongos prisijungimas prie Laikinojo partnerystės susitarimo turėtų būti patvirtintas Sąjungos vardu su sąlyga, kad Tonga pagal Laikinojo partnerystės susitarimo 80 straipsnio 2 dalį deponuoja prisijungimo aktą,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Sąjungos vardu patvirtinamas Tongos prisijungimas prie Europos bendrijos ir Ramiojo vandenyno valstybių laikinojo partnerystės susitarimo (toliau – Laikinasis partnerystės susitarimas) su sąlyga, kad Tonga pagal Susitarimo 80 straipsnio 2 dalį deponuoja prisijungimo aktą.

2. Komisijos pirmininkas Sąjungos vardu praneša kitoms Laikinojo partnerystės susitarimo Šalims ir Tongai apie tai, kad Sąjunga patvirtino Tongos prisijungimą prie Laikinojo partnerystės susitarimo.

3. Tongos pasiūlymo dėl patekimo į rinką tekstas pridedamas prie šio sprendimo.

2 straipsnis

1. Sąjungos ir Tongos Laikinojo partnerystės susitarimo laikino taikymo tikslais Komisijos pirmininkas Sąjungos vardu pateikia Laikinojo partnerystės susitarimo 76 straipsnio 3 dalyje nurodytą pranešimą.

2. Sąjunga ir Tonga pradeda laikinai taikyti Laikinąjį partnerystės susitarimą po 10 dienų nuo tada, kai jos pagal 1 dalį viena kitai raštu praneša apie tam tikslui būtinų procedūrų užbaigimą.

3 straipsnis

Tongos prisijungimo prie Laikinojo partnerystės susitarimo patvirtinimas neaiškinamas taip, kad juo būtų suteikiama teisių ar nustatoma pareigų, kuriomis būtų galima tiesiogiai remtis Sąjungos ar valstybės narės teismuose ar teisminėse institucijose.

4 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas